

נזכרים ונעשים

זכרונות הוד קדומים מתהלוכות אנ"ש בדור הקודם

לאחר הופעת המאמר הנפלא "נאר אן ליצנות" שהתקבל בחיבה אצל מתפללי בית מדרשנו, ישבנו לשיחה רוויית רגשי הוד עם הרה"ח ר' אפרים נחמן אנשיץ שליט"א, להתבסס על אירת ימי הפורים שישררה אצל אנ"ש בדור הקודם // וגילו ברעדה

ראשית שאלוהו, כמי שנדל בקטמון מעוז משכנם של עובדי ה' מבינ אנ"ש בדור הקודם: רצינו לשמע ממכם איך הייתה נראית אירת ימי הפורים בין אנשי שלומינו?

לשמע השאלה, נזכר ר' אפרים נחמן באותם ימים בגעגועים עזים, ועונה לנו בערגה: דכירנא כד הוינא טליא, כאשר הגיעו פליטי אנ"ש מעיר העתיקה לשכונת קטמון בשנת תש"ח - התקבצו שם משמנה וסלתה דאנ"ש.

ברוך הוא וברוך שמו שכל ימי נעורי נתגדלתי בין החכמים האלו, ותיקי חסידי ברסלב, בראשות הוותיק וחסיד מוה"ר אברהם שטרנהרץ, רבי שמואל הורביץ, רבי משה בורשטיין, רבי הערש לייב ליפל. ועל כולם, העובד המופלג הרה"ח רבי שמואל שפירא, אשר נשאר לגור בקטמון כמה שנים טובות, והרבה התבוננתי בדרכיו ובעבודתו. שכן, הוא היה גר על ידינו, וביתו היה מול ביתנו, וראיתי בכל עת תהלוכותיו והנהגתו בעבודת ה' בחיי היום יום. והרבה יש לספר וללמוד ממנו.

אמנם, על של עתה באתי, לספר כבקשתכם על ימי הפורים, שהם "ההתחלה של כל ההתחלות", ואכן עדיין עומדים לנגד עיני המחזות והרשמים של השמחה העצומה מתוך יראה עילאה דעילאה. והחובה מוטלת עלינו לספר ולהיזכר "ווי אזוי איז מען אמאל

"דער רעבי...!" "דער רעבי...!"

פריילאך גיווען"...

הרגישו אצלם במוחש את מה שמובא בספרים הקדושים שיום כיפורים הוא כְּפוּרִים, השמחה היתה שמחה אמיתית, שכל כולה התעוררות וכיסופים וגעגועים.

האם שמעתם אז 'דיבורים' מאנ"ש?

איי איי! איזה דיבורים קלטו אז אזני הצעירים מהאי חסידא ופרישא, רבי שמואל שפירא זצוק"ל. אשר פעם אחת בשנה הרים כשופר קולו, וכשנכנס יין יצא סוד, והיה פיו שופע דיבורים קדושים ומאירים, היורדים חדרי בטן.

עד היום זכור לי פורים אחד ומיוחד, היה זה באחת משנות בחרותי, כשהייתי כבר ארביסר או שיתסר, החלטתי בפורים שבמשך כל יום הפורים מתפילת ותיקין עד הערב לא אזוז מר' שמואל זצ"ל... ואכן כך עשיתי, ושהיתי על ידו מהבוקר ועד 9 בערב... אז ליייתי אותו בצאת החג לביתו.

עבודת שתיית היין התחילה תיכף אחר התפילה וקריאת המגילה, ובמשך כל היום שתה ודיבר כמעט בלי הפסק. דיבוריו היו בשלהבת אש קודש. ומלבד הדיבור "דער רעבע דער רעבע" אשר לא פסק מפיו, דיבר דיבורי התעוררות לאין שיעור, כשהוא גם דורש בפני הרבה מהמבקרים בביהמ"ד, שלא נמנו על חסידי ברסלב אך באו אלינו לביהמ"ד לראות ולהתבשם מנועם השתויי יין של אנ"ש...

ר"ש שפירא לאחר קריאת המגילה, משמאל ר"י ברזעסקי

שכל השנה היה מוצנע ומוסתר כ"כ בד' אמותיו, והיה ענוותן מופלג עד שלא רצה ללמוד ברבים למרות הפצרותיו של רלו"צ, ואפילו על שאלה פשוטה בליקוטי הלכות השתמט מלענות וכו', ברם בפורים נכנס יין ויצא הסוד מקרבו, וגילה מצפוני ליבו) וכך אמר ללמדן הצעיר: "מיט די גאנצע התמדה און לומדות, פון דעסט וועגן, כל זמן איך האב נישט גיוואוסט פון רעבלין איז נאך אלץ שוואכע מעשיות... אן דעם, איז אלץ נאך נישט וי ס'דארף צו זיין..." כשהוא מעוררו על כך, שגם אם זכה להיות מתמיד ולמדן, הרי הוא צריך להתקרב לרבינו, וולא זה אין שלימות.

אגב, שמתו אל ליבי שצעקותיו כל היום "דער רעבע דער רעבע", היו למטרה קדושה, ולעבודת הקודש, להודיע לכל באי העולם שיש רעבע בעולם. והבנתי זאת ממעשה שהיה... פעם אחד, בעודו דר בקטמון, רצה ר' שמואל לצאת לרחובה של עיר ולצעוק "דער רעבע!", ושאל אותו אחד מאנ"ש: ר' שמואל, למי אתם רוצים לצעוק 'דער רעבע' ברחוב העיר? ענה לו: פאר די כורדים, פאר די מרוקאים... פאר די נהגים, די נהגים... (כי ביתו היה על יד התחנה הסופית של האוטובוסים בקטמון, והיו יושבים תמיד נהגי מוניות ומשוחחים ביניהם). כאומר: למי לא?!... להודיע לכל באי עולם שיש רעבע בעולם...

ר"ש שפירא עם רמ"א רובינשטיין כטוב לבם בין

עכ"פ באותו פורים עליה אנו מדברים, אחרי שחזר לביתו מבית הכנסת, במוצאי הפורים בשעה 9 בערב - בלכתי אתו, פגענו בדרך ביהודי, חילוני מגושם היושב על אופנוע, 'בריון קיבוצניק מהצברים'. ר' שמואל התקרב אליו, וקרא בקול גדול: "דער רעבע, דער רעבע"... והלה עומד ותוהה, ואינו מבין צעקתו של ר' שמואל, אך ר' שמואל באחת ומי ישיבנו, להודיע שיש רעבע בעולם...

אחר שגמרתי מצוות היום בצוותא עם הק' ר' שמואל, באתי לביתי והנחתי עצמי לישון מרוב עייפות. והנה בשכבי על מיטתי, הייתי אפוף

מחשבות מכל מה שחוויתי במשך היום, כשרעיוני ורגשותיי שוטפים את מוחי וליבי. וחשבתי אז לעצמי: מה היה היום? יום 'פורים' או יום 'כיפורים'? כי הייתי מרוגש כ"כ [באגייסטערט] עד כדי כך שתהיתי האם היה היום פורים או שמא היה יום הכיפורים...

כך היה נראה שמחת הפורים אצל תלמידי ותיקי אנ"ש, און אזוי האט מען א מאל פריילאך גיעווען...

מה ההסבר ל'פורים כזה מרומם?

כי השמחה היתה מתוך געגועים לתכלית, ומתוך התעוררות וחיות, ודביקות בתורות ועצות רבינו הק', ואמונה תמימה ובהתקשרות לדברי רבינו הק'. ושמחה כזו היתה רחוקה מליצנות כרחוק מזרח ממערב, והדיבורי צחות והבדיחותא היתה בצורה אחרת לגמרי, כי הייתה מהולה ביראת שמים טהורה.

אזכיר לך 'בדיחה' אחת ששמעתי מרבי שמואל: פעם אחד צעק ר' שמואל כמנהגו בפורים, והיה רעש בבית הכנסת [זה היה כבר במא"ש, בקומה התחתונה, ב'כולל', לפני שבנו את קומת ביהמ"ד העליונה] ודפק על השולחן ורצה שישמעו לו ואמר: "איין מאל א יאר לאזט דעם שאול תחתית'ניק זאגן א דרשה" ... זה היה הבדיחותא שלו, ודו"ק...

כיצד היה נראה ה"שבת זכור"?

התפילות וה'סיפורי מעשיות' היה כבכל שבתות השנה, בלי שום שינוי. ב"לכה דודי" שרו קצת יותר, ותו לא מידי. לא עשו ריקודים יותר מהרגיל, ומכ"ש וכ"ש שלא היו שום תחפושות ומסכות בלע"ז, ולא מעשה נערות. כי הלא 'שבת זכור' היום, וצריך ללחום את המלחמה בעמלק, לעקור את ה"אשר קרך", וזה היה הרגשת כולם למקטן ועד גדול.

ואכן מה נאה ומה יאה שאנו האמונים על מסורת אנ"ש הוותיקים נעמוד על נפשנו, און אייערע קינדער זאלט איר דערציילן וואס דא האט זיך גיטאן!

אם לא תדעי לך ... צאי לך בעקבי הצאן

ורעי את גדיתך על משכנות הרועים!